

פרידריך לונברג — נניח ששמו פרץ לביא, מישפטן צעיר בן 23, סגן במילואים, חי עתה בארץ. הוא משקף סביבו, וליבו מתפלץ. מה רואת עיניו?

הוא רואה חברה שהפכה קאריקטורה אכזרית של החלום של הרצל.

הרצל עצמו שם קאריקטורה מעין זו בפני איש המר פיע בספר, יהודי אנטי־ציוני, המלגלג על מדינת־יהודי דים אשר תקום: "בשאבעס תהיה הבורסה סגורה, והרצל יעניק את עיטור־היד למוציינים בשירות המולדת והבורסה".

לעגם של האנטי־שימים והאנטי־ציונים הפך מציאות. הבורסה עומדת במרכז המדינה, יותר מאשר קריית המדע, היכל־האמנות, מישכן הדמוקרטיה, הקיבוץ ובית־החרושת.

היהודי הנודד נודד שוב. גזזה חדשה, ישרי אדית, וכה צברים בני הדור השני והשלישי, פושטת מלוס־אנג'לס עד ברלין, מאדינבורו עד קייפטאון.

החלום של כור־ההיתוך, אשר בו ייעלמו ההבדלים בין עדות־המוצא, נגזז מומן. ההפליה, המרירות והשינאה מרימים את ראשיהם, כנחשים ארסיים, בתהום הפעורה שבין העדות. תחת אומה אחת, רבת־גוונים ועתיר־סיגנונות, קמה קאריקטורה וולגארית של עיי־רה אשכנזית, הבזה לכל התרבויות, בעודה מתפרקת במהירות גם משרידי תרבותה שלה.

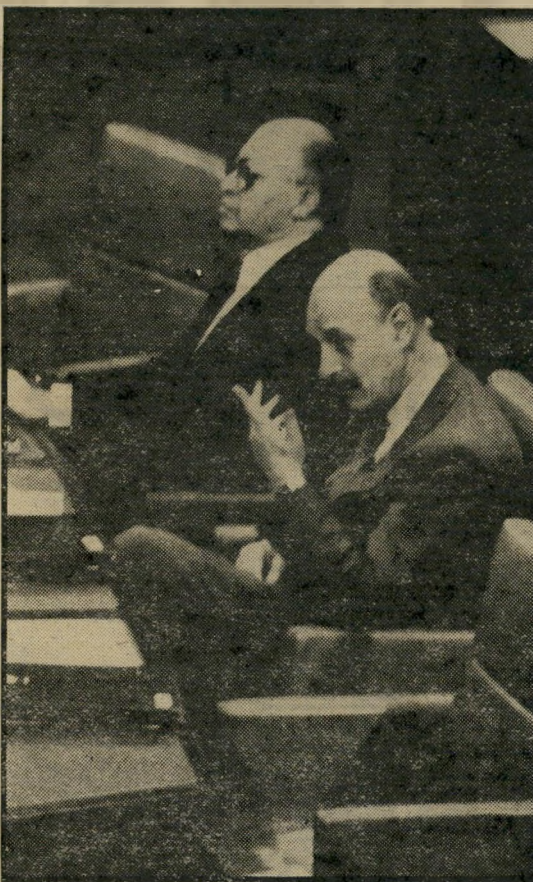
חזון החברה ההומאניסטית, שבה נועד האדם להיות הערך העליון, ושבה נועדה לכל אדם ההזדמנות לפתח את עצמו עד לקצה גבול יכולתו — חזון זה נמוג מומן. העבודה היוצרת נדחקה לפינה, עונש ללא־יוצלים.

שיכבה דקה של מיליונרים ופרוטקציונרים, פקידים בכירים, עסקני־מיפגות, ספסרי בורסה, אבריו ההון השחור — שיכבה זו "נותנת את הטון" במדינה, כשהיא קובעת את הנורמות המוסריות והציבוריות, את המדיניות הכלכלית והחברתית, את חוקי המדינה ואת מושגי התיקשרות.

באווירה זו של התנוונות רוחנית, מתפרעת האמונה. הדת היהודית המפוארת, רבת הפנים, הפכה כדור מישחק בין כיתות של עובדי־אלילים, מקדשי עצים ואבנים, המקימים מזבחות דומיית־הנחלות על כל גיבעה רמה ותחת כל עץ רענן — ובין אורתודוקסיה מאובנת, שוני־אתניים, המבקשת להקפיא במגע ידה את פרץ חיינו הלאומיים והאנושיים. היא זורעת היום את רוח הכפייה הדתית, ותקצור מחר את סופת הכפייה האנטי־דתית.

הישוקי חיינו מתרופפים. איכות חיינו יורדת. האלומות פושטת כרחובותינו ובלבנו. היצירה התרבותית מתגמדת.

הכנסת והממשלה הפכו בבואה נאמנה של מצב עגום זה. כל מוסדות השליטון הדמוקרטי אחוזים צירי־משבר, שחומרתם גוברת משנה לשנה. ממשלת גולדה מאיר התמוטטה בשל המחלל הנורא. ממשלת יצחק רבין התמוטטה מחוסר יכולת לתפקד. ממשלת מנחם בגין, האכי

ידין ובגין בעת הנאום, בשרות המולדת והבורסה...

זבה האכזרית ביותר, מציגה לעיני הציבור מדי שבוע מחזה מכיש של עדתי־עסקנים מתקוטט ומשתחצת, כי עדת החוללים סומים בשק.

והכנסת עצמה! לא היתה עוד ככנסת התשיעית. המהפך הפך פח. התיקוה הגדולה של ד"ש הולידה מורסה של מוגלה. המותזת לכל עבר, עסקנים מיקצור עיים ועסקנים־לשעה מתרוצצים בכנסת, כחיידים ובי־קבוצות, קופצים מעגלות ועולים על עגלות, מציעים קולות למרבה במחיר, ללא יומרה של יעוד ורעיון. ה־מאבק על עקרונות, ההתמודדות בין רעיונות, החתירה למציאת פיתרונות גדולים ונועזים למצוקות המדינה — מה להם במידבר פרלמנטרי צחיח זה, שבו כל קיקיון נראה כעץ פורת, וכל שתיל של עץ אמיתי מעורר אך כוז ולעג ושינאה?

באווירה של התנכרות לחזון הדמוקרטי הולך הציבור לקראת בחירות, הולך בלי חדווה, בספקנות צינית, כשהוא רוצה להיפטר מן הליכוד, ואינו תולה תקווה במערך, שלא שכח דבר ולא למד דבר בארבע שנות גלותו.

ויש כבר הנושאים את עיניהם — מי כי תיקווה זדונית, מי כהרדה עמומה — לקראת המשבר הקיומי של המישטר הדמוקרטי עצמו, הצפוי בעוד שנתיים־שלוש, אחרי כישלון ה־מערך. הסיוט של ויימאר מרחף על כולנו.

אין זה הסיוט היחיד. תוך שלוש עד חמש שנים ירחף עלינו הסיוט של הסכנה האטומית, על כל השלי־כותיה המהירות. השלום, שנראה בהישג ידינו לפני שנתיים, מתרחק שוב. המעשה המדיני הגדול היחיד

הוא מספר למתבודד הנדהם כי בשנים שחלפו נפל המחסום בין ישראל והעולם הערבי. שוק שמי משותף וליגה של המדינות השמיות מאחדים את המרחב מצפון עיראק עד דרום מארוקו, וישראל בתוך. ידד משותף מנהל מיפעלימים ענקי בבגדאד, אחר משמש כמדריך חקלאי בסודאן, שלישי הוא מפקח מטעם האיחוד הגר־עיני המרחבי.

"האם המעצמות הגדולות אינן מתנגדות לשתוף־הפעולה הזה?" שאל לביא.

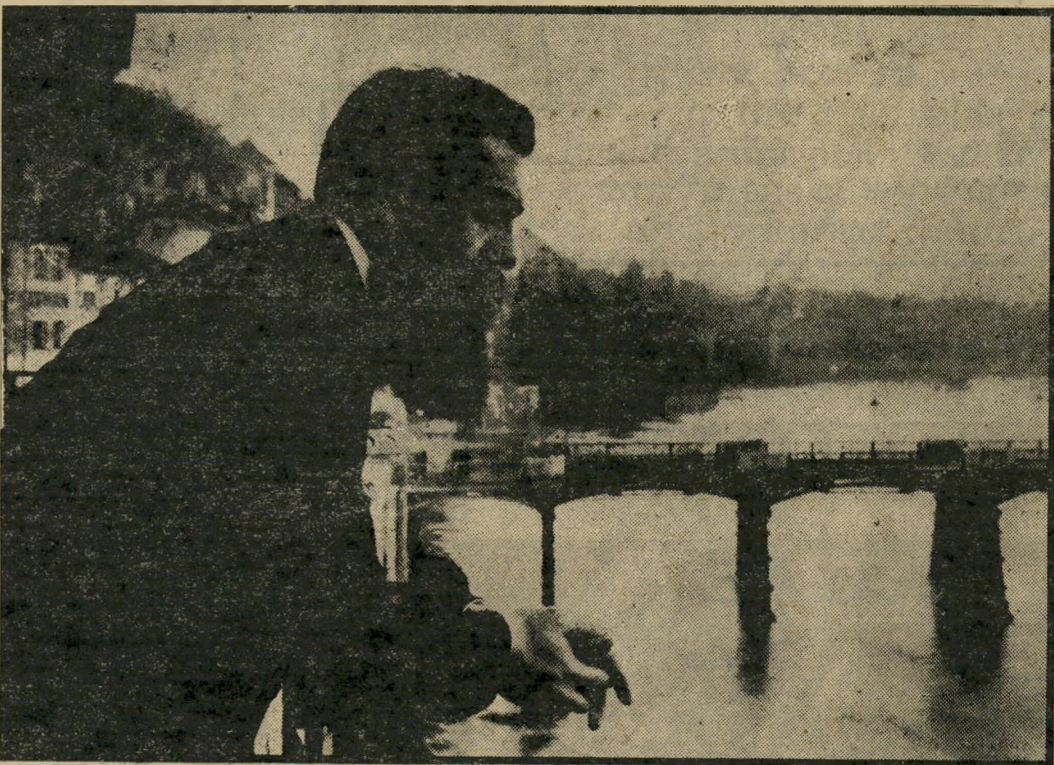
"הן עשו את הכל כדי שזה לא יקום", השיב ידירו. "אבל זה לא עזר להן. עכשיו אנחנו מעצמה בעצמנו. לרוסים יש צרות, וגם לאמרי־קאים. אנחנו משגשגים. תאר לך: גוש של 150 מיליון בני־אדם, הנמצאים בתהליך נמרץ של התקדמות, עם כל הנפט והכסף, שיתוף־פעולה של יותר מ־10 מדינות — וגם קצת מוח יהודי. מי יכול לעמוד בפני זה?"

נוסטלגיה של טרוריסטים

בבואו לתליאביב מגלה פרץ לביא כי בתו התחתנה זה עתה בטכס אורתי מרשים — כי בישראל החדשה מתחתן כל אדם על פי הכרתו, בטכס אזרחי או דתי, אורתודוקסי או רפורמי, ואיש באמונתו יתיה.

את ירחי־הדבש מתכוון חוג הצעיר לבנות כמסע כמכונות מתליאביב לקאזאבלאנקה, דרך א־כסנדריה, טריפולי ותוניס.

"לאינו עדה שייך החתן?" מבקש לביא לדעת. "אני לא יודעת", אומרת בתו.

הרצה בכאז

"כל מעש אנושי היה לפניכן חלום..."

"נדמה לי שהוא רבע מארוקאי, חצי פולני ורבע פאלאשי. האם זה חשוב?"

כי במאמץ לאומי משותף, לאורך חזית רחבה, חוסי־לה האפלייה. בכספים ששחררו עליידי השלום מתקציב־הביטחון התחוללה מהפכה בשיכון, בחינוך, בכלכלה. השלום עם העולם הערבי לא גרם רק לשיגשוג חומרי, הוא גם נטע גאווה תרבותית חדשה ביוצאי ארצות־ערב, זקף את קומתם והפך את הדיעות הקדומות למגוחכות.

"כמה יהודים יש בישראל?" שואל פרץ דביא, ומזפתע לשמוע כי מיספרם מגיע לשמונה מיליון.

"איך זה קרה? האם פשט גל אנטי־שימי בעולם?" הוא חוקר ונענה: "לא. פשוט נעים לחיות כאן. איכות־החיים שלנו מושכת עולים. הכלכלה פורחת. ישראל הפכה אחד ממוקדי החרושת והמיסחר של המרחב, ורמת־החיים שלנו עולה על זו של אירופה."

"האם הערבים אינם מתנגדים לעליה כזאת?" שואל לביא. "וכי מדוע יתנגדו?" תמחה הבת. "הסעודים וה־עיראקים שמחים שיש מאגר גדול של מומחים מיומנים בישראל, כשם שאנחנו שמחים שיש אינטליגנציה ערבית גדולה בקאהיר ובדמשק."

הבת מספרת שהיא מתכוונת להמשיך בקאריירה שלה בצה"ל — "עד שאהיה הרמטכ"לית הראשונה". כאשר צוחק לביא, היא מתרגזת: "זאת לא בדיחה! קרה משהו בעולם מאז שעובת. השוביניזם הגברי הוכה שוק על ירך. אם אני מוכשרת, אני אגיע לכל תפקיד שארצה. גם מבחינה זו אנחנו רוצים שהמדינה שלנו תהיה דוג־מה בעולם!"

חוג הצעיר מזמין את האב לביקור בשכם. "האם (המשך בעמוד 49)

בתולדות המדינה — השלום עם מצריים — הולך ונחמץ, הולך ומוחמץ.

בשטחים המוחזקים גוברים המרד והדיכוי, נחפרות תהומות של שינאה. הכיבוש משחית את הכובש, והוא אוכל את גופנו ואת נפשנו, כפרמן שאינו יודע רחם.

הפחד מפני ההתמודדות עם בעיית־הבעיות של הר־ארץ — קיומו של העם הפלסטיני לצד העם הישראלי — מעביר אותנו על דעתנו, משבש את שיכלנו, מכה אותנו בסנוריים, גורר עלינו קיום פאראנאודי בעולם מדיני־דמיוני של רוחות ושדים.

אלוף־משנה בג"דה

אדוני היושבר־ראש, את כל זה היה רואה, בכרך השני של הרצל, אותו פרץ לביא, מישפטן צעיר, סגן בצה"ל, דור שלישי בארץ. בהמשך הספר הוא נואש, תחת להתאבד או לרדת לברוקלין, הוא נוכר באי הבודד באוקיינוס השקט, שם חי סבו. הוא נוטש את אשתו ובתו, עוקר לאותו אי מנותק — בלי עיתונים, בלי רדיו, בלי טלוויזיה. והנה, אחרי עשרים שנה, בשנת 2001, הוא נתקף געגועים, ומחליט לחזור ולהעניף מבט במור־לדתו הישנה, וזהו הסיפור.

כאשר עוגנת ספינתו בנמל ג'דה, הוא נדהם לפגוש שם יודי־נעורים, אלוף־משנה בצה"ל, "מה, כבשנו את סעודיה?" הוא תמחה. "מה, פיתאום?" צוחק האיש, "אני מפקד כאן על חטיבת של צה"ל, המשתתפת באמונים המשו־תפים של צבאות סעודיה, עיראק ומצריים."

מושה שמיר: נגד מי?

אורי אבנרי: נגד אויב חיצוני.